

малъ у себѣ си толкова пари, Тюреннъ му далъ дума, че ще муги плати другъ пѣтъ. На другия день крадеца (не отъ проститѣ крадци), въ едно голѣмо събрание, припомнилъ на ухо общанието на Тюренна, и само когато крадеца се отдалечилъ, тогава Тюреннъ разказалъ случката, като прибавилъ: »честния челоуѣкъ трѣбва да си държи думата, дадена макаръ на единъ крадецъ.« Подобна честность и добросѣвѣстность, които винаги били присжци нему, даже въ минутитѣ на челоуѣческа слабостъ, показватъ, че той билъ челоуѣкъ съ строги правила, у когото никога нѣмало недостаткъ на нравствени сили и твърдостъ, щомъ работата се касаяла за постиганието на нѣкоя цѣль честна, справедлива и нужна. Като свидѣтелство за това служи слѣдующия случай: въ 1670 г. Людовикъ XIV рѣшилъ да употреби всички срѣдства за да раскъса съюза между Холландия, Англия и Швеция и прѣди всичко искалъ да отклони отъ него Карла II, английски кралъ. Тѣзи тайна той довѣрилъ само на министра Лувуа и на Тюренна — на послѣдния за това именно, защото той принеслъ на дома на Стюартитѣ, до и слѣдъ смъртъта на Кромвеля, голѣми услуги и за това се ползвалъ съ голѣмо расположение и довѣрие отъ страна на сестрата на Карла II, братова съпруга на Людовика XIV, орлеански херцогъ. За по вѣрно да подѣйствува върху нея, Тюреннъ намислилъ по напредъ да спечели расположението на една млада, красива и умна маркиза, любимица на херцогинята. Но като се сближилъ съ нея, той неусѣтно билъ увлѣченъ отъ нейния умъ и отъ страстьта си къмъ нея, а тя неуловимо изтрѣгнала тѣзи тайна отъ него. Между това орлеанския херцогъ, който ревниво глѣдалъ на влиянието на съпругата си върху Людовика XIV, въз-

ложилъ на любимеца си, младия и хитъръ кавалеръ де-Лоренъ (de Lorraine) да проникне въ тайната на прѣдполагаемата интрига. Де-Лоренъ сполучилъ да истрѣгне отъ маркизата тайната, която тя истрѣгнала отъ Тюренна. Орлеанския херцогъ горчиво се ошлакалъ на Людовика XIV, за гдѣто той скрилъ отъ брата си тайната, която довѣрилъ на други. Краля, твърдо увѣренъ въ скромностьта на Тюренна, допусналъ че Лувуа му измѣнилъ. Но Тюреннъ, при всичко, че Лувуа му завиждалъ и дѣйствувалъ враждебно противъ него, побързалъ да открие на краля цѣлата истина и, като обвинилъ себѣ си, оправдалъ Лувуа. Краля напълно оцѣнилъ тѣзи честна и благородна постѣпка на Тюренна и удвоилъ уважението и довѣрието си къмъ него.

Тюреннъ всѣкога билъ извѣнрѣдно снисходителенъ къмъ слабоститѣ и погрѣшкитѣ на другитѣ и ги замѣчавалъ. Еднѣжъ, когато Тюренъ оправдавалъ и защищавалъ неприятеля си — Лувуа, Людовикъ XIV му казалъ: »ако даже всичкитѣ ми министри ви ненавиждахъ, то азъ пакъ бихъ останалъ отъ все сърдце прѣданъ вамъ«. Слѣдъ това краля му казалъ, че генерала маркизъ Сентъ-Абръ не трѣбва вече да служи подъ негово началство, тѣй като влошевлявалъ мѣркитѣ му и писалъ на министра Лувуа, че ако бихъ искали негова, на Сентъ-Абра, свѣтъ, то града Боннъ би могълъ да бжде спасенъ, безъ да се излага Елзасъ на опасность. »Защо той не е казалъ това на мене« — възразилъ Тюреннъ — »азъ съ удоволствие бихъ го излушалъ«. Освѣнъ това — той оправдалъ и похвалилъ Сентъ-Абра, издѣйствувалъ да го наградятъ и молилъ краля да не му отнема, на Тюренна, такъвъ отличенъ генералъ. Другъ подобенъ случай имало въ 1656 година: единъ младъ полков-